

Iacobi Menochij

constet, creditorem esse solitum \dagger negotiari: & mer-
catores communiter solere lucrari in tali negotiatione:
absq; ceteri creditor habuerit merces paratas. Qua-
quidem in opinione fuit Natta in cons. 340.nu.1.ver.
in contrarium tamen, li. i. qui scribit, idem affirmat
Barth. in lvnica, vers. venio ad vlt. par. C. de sent. quæ
pro eo, quod interest profer. Ang. l. continuus. §. cū ita.
de verb. obl. quod dixit, se ita practicasse Florentia, &
ibid. Imolam, & Aretinum in 7. notab. Castrensem in
l. cunctos populos. col. pen. C. de sum. Trin. & fide Ca-
thol. Saly. in authent. ad hæc. quæstio. 15. C. de vslur.
post Innocen. & Ioan. Andr. referunt etiam Natta Butr.
in cap. salubriter, de vslur. & Ruinum in consil. 104.
lib. quinto.

22 Quartò \dagger requiritur, qd verè ipsum lucrum cessauerit ratione, & causa ipsius lucri, & non aliunde. Ita Saly. in auth. ad hæc. nu. 24. vers. & intelligit. C. de vslur. ex sententia magistri Gregorij de Arimino, quem ipse Saly. refert ibid. nu. 21. qui et si loqui videntur in foro conscientia, de quo infra: attamen Natta in consil. 370. nu. 6. lib. 2. intelligi etiam in foro fori. Et recte quidē, cum nulla sit differentia inter vnum, & alterum, si veritas detegi, & probari potest; cum tunc non agatur de occultis, de quibus ecclesia, seu forus conscientię iudicat, non autem lex humana. c. sicut. de Simon. & scripsi in lib. 2. de arbit. iudicium. casu 360. nu. 5. Huius conditionis exemplum est, vt si mutuans habet aliam pecuniam, quam mutuo dare potest, vel negotiationi exponere: & tamen eam tener oculos in arca. Quod et si non ita facilè probari poterit à mutuatio: attamen, & coniecturis, & testibus domesticis vicium hoc aliquando datur.

23 Quintò \dagger requiritur, qud mutuans non exigat totum, & integrū lucrum cessans ex pecunia mutuo data, sed quotam aliquam iudicio viri prudentis, & periti in arte iusta, & moderata, consideratis laboribus, & expensis, quas palsus fuisse, & fecisset mutuans, si ipsem negotiatu: eset ea cum pecunia. Ita Saly. ind. auth. ad hæc. num. 24. vers. & intelligit ipse. C. de vslur. Didacus Cotarr. in lib. 3. var. resolut. c. 4. nu. 5. in fi. & Natta in d. consil. 370. nu. 6. cum itaque prædicta requisita non fuerint hoc in casu demonstrata, sequitur dicendum, contractum fuisse vslurarium.

S V M M A R I V M .

- 1 Recambium, & interesse primi, interesse pro uno & eodem accipi.
- 2 Recambij illiciti species, & exemplum.
- 3 Recambiorum nostri temporis, comparatio cum vsluris censimis, & vsluris earum olim prohibitis.
- 4 Recambium diuersum esse à contractu mutui.
- 5 Vsluras à multis impropriè dici interesse.
- 6 Vsluram hodie vsluræ, prohiberi, vt simplicem vsluram.
- 7 Vsluras sortem parere non posse.
- 8 Interesse lucri cessantis, & damni emergentis, non dici verè fœnus.
- 9 Interesse alterius interesse lucri cessantis, vel damni emergentis omnino deberi.
- 10 Interesse lucri cessantis liciti requisita, sine conditiones, & exemplum.
- 11 Lucrum lucri deberi cum dicimus, declaratur.
- 12 Fructuum appellatione venire interesse lucri cessantis.
- 13 Mutuarem licet exigere lucrum cessans cum saltem in fine anni cupiat realiter sibi reddi sortem, & interesse.
- 14 Iuramento standum non esse super interesse, cum pactum fuit illicitum.
- 15 Iuramento creditoris super taxatione interesse non stari, cum confucuit fœnus exercere.

16 Iuramentum ex pacto praeditum ultra debitum interesse, reducendum tamen ad iustum.

F A C T I S P E C I E S .

Prædictus D. Dominicus Saulius olim Praefes-
reditum ordinariorum Domini Mediolani
initis calculis cum illustri Dom. Octauiano eius fra-
tre de inter se gestis, confessus est, se debitorem dicti
Do. Octauiani ingentis summae pecuniarum, quam
soluere promisit intra certum tempus: Hoc inter alia,
pacto adiecto, quod donec, & quousque ipse D. Domini-
nicus venderet bona sua pro solutione dicta quanti-
tatis pecuniarum, posset ipse D. Octauianus capere
ad cambia, & recambio aliquam summam ex-
pensis, & interesse ipsius D. Dominicis. Quas expen-
sas, & interesse promisit ipse D. Dominicus soluere
dicto Dom. Octauiano una cum forte principali: de
quo interesse, ac de expensis promisit ipse D. Domini-
nicus stare iuramento dicti D. Octauiani.

Præsupponitur etiam in facto, quod in predictis
calculis confessis inter dictos fratres admissis fue-
runt permulta parcelle pro interesse decursus, ac pro
ipsius interesse.

De duobus nunc dubitari contingit.

Primo, an licuerit dicto Dom. Octauiano, vigore
dicti pacti, sumere pecuniam aliquam ad cambium
& recambio expensis, & interesse dicti Domini
Dominici?

Secundo ambigitur, an dictus Dom. Dominicus
obligari potuerit ad interesse, & interesse ipsius in-
teresse successiue?

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C L X X I .

Riusquam de duabus propositis dubitatio-
nibus dicam quod sentio, obseruandum
aque explicandum est; quid sit recambio;
& quid interesse alterius sicq; primi inter-
esse, an scilicet sint hæc duo separata, vel vnum, & idē?
Et quidem apud Genuenses videntur duo hæc \dagger recam-
biū, & interesse primi interesse pro uno, & eodem ac-
cipi; vt idem sit dicere; debitorem teneri ad recam-
biū, quod assere, eum præstare debere interesse pri-
mi interesse. Hoc colligi mihi uidetur ex decisionibus
Rotæ Genuensis in decisi. 78. num. 15. & in decisi. 134.
nu. 3. Quod verò sint duo diuersa, & separata sentiunt
Nauarrus commentarijs de cambijs. nu. 25. Dom. So-
to, in lib. 6. de iust. & iu. q. 13. art. 2. Mercatus in tract.
de contractibus, lib. 4. c. 10. Palatius in lib. 3. de con-
tractibus. cap. 4. conclus. 8. & manifestus prædictos se-
cuti Franciscus Garzia Dominicanus in tract. de con-
tractibus. cap. 35. & Michael Salon Augustinianus in
disputationem de iust. & iu. in tit. de cambijs. contro-
uer. 14. qui controveriam proponit his verbis. Con-
tractus hic (de \dagger recambio loquitur) solet hac ratione exer-
ceri, vt cum camparij litteris à Valentia in Metinā da-
tis, non existit Metinā, qui illas admittat, & recipiat,
vocant acceptasse illas, vel si ab aliquo ille recipiantur,
non persoluntur, factor Camporū, factis quibusdam
protestationibus, seu figuratis, quibus constet in loco
solutionis litteras illas a nemine fuisse admissas, vel fo-
lutas,

Consilium M C L X X I .

152

lutas, remittit easdem ad Capitulum Valentiniū cum
alio nouo interesse priori superaddito. Quo fit, vt du-
plex interesse in hoc cōtractu à misero Campario exi-
gatur; aliud ratione cambij celebrati à Valentia in Me-
tinā; aliud vero ratione illarum litterarum, quæ cū
Metinā admitti non fuerint, vel non soluta, in Valen-
tiā fuere remissæ: quā remissionem litterarum cum
hoc secundo pretio, & interesse vocant Recambio.

Cuius nominis ea fortissim ratio est, & origo, quia est
velut secundum cambium cum remissione earundem
litterarū. Porro, vt securè apud iudices (humanos qui-
dem, sed non celestem illum, quem nulla fraus, & ini-
quitas latet) in miserum Campariū agere possint,
conueniatur cum illo in ipso limine contractus, vt ni-
si litteræ illius datae v.g. Valentie in Metinā ad pri-
mas nundinas, Metinā soluantur, possit factor Capituli
illarū in solutas Valentia cum novo interesse remit-
tere: quinetiam vt nisi tunc ab ipso Campario perfol-
uantur, valeat rursum Camporū casē ad alias nundinas
secundū declinare, & sub eodē pacto, vt nisi ab aliquo
fuerint ibi tunc admissa, & soluta, Valentiam rursum
cum simili interesse, & cambio remittantur, duretque
hic circulus, siue hæc missio, & remissio illarū litterarū
cum novo semper lucro, & interesse ex quacunq; mis-
sione tanquam vero cambio, & quacunq; similiiter re-
missione tanquam vero recambio, donec actū, & re ipsa
pecunia à principio accepta cum omnibus illis lucris,
& interesse fuerit ad plenum restituenda. Aliquando ve-
rò, & sine villa cōventione, vel pacto inter Camporū,
& Campariū à principio initio sunt huiusmodi lit-
terarū missiones, & remissions, nouo semper lucro, &
interesse per singulos trimestres, vel quadrimestres de-
currente. In quo genere cambij illud præterea accidit,
vt fm interesse, nempe recambio, nō solū respicit pe-
cuniam à principio acceptam, vetum etiam & interesse
illi debitu, & cōmensurato: ita vt constitutus ex pe-
cunia illa à principio accepta, & interesse illius, quādo
litteræ remittuntur, vna quantitas, & pecuniarū summa,
cui fm interesse recambio cōmiseretur, & hoc or-
dine, ac progressu non solum nouum semper interesse
decurrat, vt ut etiam subinde auctum, & cumulatum,
v.g. confert Petrus Camporū Valentia Ioanni Cäpsua-
rio mille auteo Hispalī per cambium restituendos, mil-
les litteris Camporū Joan. Hispalim, ibi q; à nullo ad-
missis, vel solutis, quando remittuntur Valentiam ad
éundem Petrum, non remittuntur cum solo interesse
cōmensurato illis mille aureis, quæ Ioannes à prin-
cipio accepit, sed iungitur illis primū interesse cōbīj cele-
brati à Valentia in Hispalim, q; v.g. sit vt 20. remittū-
turq; litteræ illæ per recambio cum secundo interesse
cōmensurato mille, & viginti aureis, sumūtūq; in re-
cambio illa mille prius accepta, & illa. 20. q; sunt inter-
esse primi cōbīj, velut vna fors, vnumq; capitale quibus
adduntur velut interesse illius recambio. 22. remit-
tunturq; soluendi à Petro Valentia, rōne interesse pri-
mi cambij, & interesse illius recambio 1042. aurei. Si-
militer si litteræ illæ Valentia remissæ non soluantur
cū toto illo augmentatione primi interesse, & secundi, quod
voct̄ reintereſe, qñ mittuntur secudo ad alias nundinas
subsequentes, constitutus ex prima illa pecunia à
principio accepta v.g. illis mille, & primo interesse cō-
bīj, nempe viginti, & secundo interesse recambio, qd fin-
gimus else velut 22. vna illa summa 1042. aureorum,
fiuntq; litteræ in tota ista quantitate 1042. aureorum,
quasi vnius sortis, & capitalis cū interesse oībus istis
1042. aureis cōmensurato. Quo progressu intra annū
augetur debitum illud propter varias a trimestri in tri-
meſtri, vel quadrimestri in quadrimetrum noui semper
interesse, ac reintereſe acretiones ad 100. vel plu-
ta, Vbi consulat lector quæ superioris diximus, tam de

Liber Duodecimus.

3 vsluris \dagger illis centesimis, quā de vsluris vslurū, quas
nec leges Paganorum admitebant, considererique, q
iniquum, & exorbitans sit hoc augmentum tanti lu-
cri, & interesse per huiusmodi recambia extortum,
& quam violentum furti, seu rapina genus. Et simile
exemplum, ac facti speciem proponit Fräscus Gar-
zia in dicto tract. de contractibus. cap. 35.

His præmissis, supereft, vt deueniamus ad proposi-
tarum dubitationum explicationem.

Prima itaq; dubitatio paucis sic dissoluitur, admis-
so, qd \dagger recambio sit fm Nauarrū, Soto, Palatiū, & Sal-
omon, contractus diuersus ab illo mutui, à quo prodi-
re solet interesse alterius interesse; certū est, illiciū il-
lum esse, sicuti prædicti Sacri Theologi affirmant; &
multis quidem rationibus præcitatii Sacri Theologi,
præsertim Michael Salon, in dicta cōterueria. 14. col.
5. 6. & 7. qui trcs rationes, & argumenta commemo-
rat, quæ cum legi apud eum facile possint, superuaca-
num esse duxi, ea hic repete.

Secunda est dubitatio, admisso, qd idē sit contraetus
recambio, qd contractus mutui, ex quo prouenit interesse
alterius interesse; an D. Dñicus obligari potuerit ad
hoc interesse alterius interesse? Et quidē rīpendū est,
distinguēdos esse duos casus; sicuti vsluris sunt distingue-
re doctores, quos statim referam in vitroque casu.

5 Primus casus est, qñ agitur de vsluris, \dagger quæ à mul-
tis, etiā impropriè, appellatur interesse. Hoc sanè casu,
certum est, qd sicuti hodie vslura \dagger prima, sicq; primū
interesse prohibetur, ita & fm, hoc est vslura vsluræ, seu
interesse primi interesse. Ita sanè Iustinianus in l. vlt.
C. de vsluris, statuit, ne aliquo modo vslura redigi pos-
sint in sortem, & earum vsluris posse stipulari. Quod
quidē, vt improbum fœnus, damnauerunt Diocletianus,
et Maximianus in l. Improbum. C. ex quibus infam. irrogatur. Et vsluras vsluram exigi non posse re-
spondit Martianus in l. placit. ff. de vsluris, qui appellat
has vsluras vsluram immodicas, & iniquas. Ita etiā
Vlpianus in l. si non sortem, ff. de cond. indeb. respon-
dit, vsluras vsluram in stipulationē deduci non posse;
et si deductæ sunt, permisum nō esse, exigi. Sic & Mo-
destinus in l. Præfes. ff. de te iud. censuit, iudicem con-
tra leges, & sacras cōstitutiones facere, si in vsluris vslu-
rarum condemnauit. Et quāquam eo iuri veteri per-
mitteretur, vt quibus casibus vslura efficerent sortem,
earū quoq; vslura deberentur; vt in l. idem que. §. 1. ff.
mandati, in l. tutor, qui reperiorum. §. si quos. & in l.
qui negotiationem. §. ex duobus. & §. qua situm. ff. de
administr. tut. Verumtamen Iustinianus in d. l. vlt. C.
de vsluris, statuit (vt dixi) ne vslura \dagger sortē possint effice-
re. Ita de his vsluris vslurā scribit Cagnol. in l. vnlca.
num. 46. C. de sent. quæ pro eo, quod interest profer.
Rota Genuensis in decisi. 78. nu. 16. versi. Nec obstat,
in decisi. 87. nu. 9. & in decisi. 134. in fine.
Bursatus in consil. 68. nu. 42.

Bereta in consil. 25. nu. 5.

Vincentius Francus in decisi. 254. nu. 14.

Alphonsus Villagut in tract. de vsluris. q. 18. nu. 34.

Et ego ipse in lib. 2. de arbitrarijs iudicium casu 119.
num. 21. & 22.

8 Secundus est casus, quādo agitur de \dagger interesse lu-
cri celsantis, vel damni emergentis, quod verè non di-
citur fœnus. Hoc sanè casu, an præstandum sit etiam
interesse primi interesse, successiue, magna est inter-
doctores disputatio: Recepta magis opinio est, hoc in-
teresse \dagger alterius interesse præstandum else, dummo-
do concurrant requisita, quæ infra referam. Huius sen-
tentia fuerunt, Cagnolus, Rota Genuensis, Bursatus,
Bereta, Vincentius Francus, etiā referit Consilium illud
Neapolitanū aliter, vt infra dicam, iudicasse; Alphon-
sus Villagut illoc supra allegatis, quos & ego fecutus

Cc 2 sum

Iacobi Menochij

sum præcito in casu 119.nu.18.versi. & hæc quidē
10 sententia, &c. ubi tetuli exemplum t̄ his verbis. Supponamus, q̄ ratione lucri cessantis creditor, probet tria illa requiſita, de quibus ſupra (est illo in caſu 119.nu.3.4. & 5.) nem̄ p̄ moram debitoris in non ſoluendo, ſeipſum creditorem conſueuife negotiari, & demum, quod p̄ manib⁹ habebat eiusmodi merces, quibus emptis, veriſimiliter ſuperlucratus fuifet, & qđ emere non potuit, pecunia ſibi debita, vñā cum eius intereffe carens, certè dicendum eſt, q̄ ſicuti p̄imū illud intereffe debetur, ita etiā debetur ſecundū, & aliud deinceps; cū nulla probabilis differentia ratio afferri poſſit inter vñā, & aliud intereffe, cum creditor careat lucro, quod feciſſet, ſi illud nouum capitale ſolutū ſibi fuifet. Et hoc illud eſt, quod dicere voluit Signorolus 11 in confi. 65. in fine; dum respondit, lucrū t̄ lucri debet, quia poſtequā lucratum eſt, illud lucrū, facit ſortē, & capitale. Sic dicimus, fructu ſruitū peti poſſe, vt tradit glo. in l. eum autē. §. cum redhibetur. ff. de adil. 12 edict. quorum quidem t̄ fructuum appellatio contineat etiam hoc intereffe lucri cessantis, vt ſcribunt gl. in l. 1. §. in confessoria. ff. ſi ſeruit. vend. & Dec. in rub. C. de ſent. quæ pro eo, quod intereffe profer. in fine. Nec hic repugnat teſt. in l. neq; eorum. ff. de vſuris: quo creditur probari, fructus fructuum non deberi: quia ſtatutum declarabimus. Quod diximus de intereffe lucri cessantis, dicendum pariter, & multò magis de intereffe damni emergentis, quando concurrunt ea, que cauſant hoc intereffe. Hæc illo in loco ſcripsi; Quibus accedunt tradita ab Alphonſo Villagut, in d. tract. de vſuris. q. 18.nu. 34. qui præter ſuprà commemorata re quicquid, quæ conditiones ab eo appellantur, addit & hoc, & recte quidē, q̄ in fine cuiuslibet anni ipſe mutuator ſ pecuniam ſuam repeat, & realiter cupiat ſibi reddi à mutuatorio, non ſolū pecunia mutuata, vtrū etiam intereffe lucri cessantis illucque decurſum ratione dictæ pecunia mutuata, & facilioris explicatio- nis gratia, adiungit exemplum longioribus verbis, quā à me ſupra relatum. Alphonſi verba ita ſe habent. Petrus eſt mercator, habetq; p̄ manib⁹ tantummodo centum aureos implicando mercatura, reliquos autē nonnullos ſibi necessarios pro viuſtus neceſſitate quotidiani ipſius, & ſuorum, & pro occurſeo diuersis hu- ius vitæ incōmodis, & infortunijs, & non habet aliam pecuniam otioſam in area; & exemptione talis mercis, deductis deducendis, (prout in conclusione prima) ſibi probabilit̄ arbitrio boni viri obuenit lucrum ad rationem decem pro centenario quolibet anno, & paſſiſtum cum Franciſco eius mutuatorio de ſibi ſoluen- do forte capitali mutuata, id est centum, vñā cum illis decem (anno elapſo) ratione huiusmodi intereffe lucri cessantis, quod ex mutuo patitur. Transacto anno, Pe- trus perit à Franciſco ſortem principalem, id est centū, & intereffe; id est decem, ac per confequens centum & decem, Franciſcus rursus rogar, tempus alterius anni indulgeri ſibi ad ſoluendum ex cuius termini pro- longatione impeditur Petrus probabiliter rursus à lu- cro ſibi captando ex mercibus, quas emere parauerat pro centum & decem illis ſibi tunc ſoluendis, à Fran- ciſco, ex quarum empotione, deductis deducendis, (vt in conditionibus allatis in prima conclusione) fuifet lucratus vndeſim, dico, quod in tali caſu, tuta conſcientia mutuatorio poſſet ultra ſortem, ſcilicet, centum illis à principio mutuatos exigere à mutuatorio in fine ſecundi anni, viginti & vnum ratione, intereffe lu- cri cessantis à mutuatore ipſo verè paſſos ratione mu- tuui, & pro eo, quod fuit detenta à mutuatorio pecunia ſua duobus annis, ex qua fuifet lucratus (vt ſupponi- tur) in dicto tempore viginti & vnum. Vnde in fine ſecundi anni à die mutationis mutuatarius reddet

S V M M A R I V M .

- 1 Simulationem contractus probari ſolis coniecturis.
- 2 Dationem in ſolutum pignus potius cum adie- ctiū eſt ei paſtū redimendi.
- 3 Dationem in ſolutum eſſe ſimilem venditioni, in qua trā- fertur dominium.
- 4 Pignus luere, cogi poſſe debitorem.
- 5 Paſta in ſolita arguere simulationem.
- 6 Simulationem argui ex inſoliti clauſulis.
- 7 Dationem in ſolutum dici pignus, cum in ea dictum fuit quod res data in ſolutum, ſit obligata creditori accipien- ti in ſolutum.
- 8 Pignus rei propria non fieri.
- 9 Simulationem argui ex paſto, quod emens non teneatur de caſu fortuiti.
- 10 Principis factum dici caſum fortuitum.
- 11 Dationem in ſolutum difficile argui simulationis . nu- mero 12.

Senten-

Confilium MCLXXXII.

153

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C LXXXII.

- 13 Sententiam p̄aſumi reſtē, & ritē latam, in dubio, ſcilicet. nume. 14.
- 14 Decretum iudicis voluntarium, non tollere p̄aſumptionē fraudis, & vſurā. nu. 16.
- 15 Sententiam latam ſuper contrac- tū faneratitio, nunquam tranſire in indicatum. nu. 18.
- 16 Sortem minui fructibus.
- 17 Fructus computandos in ſortem.

F A C T I S P E C I E S .

Arbitri electi à perilluſtri D. Dominico Saulio olim Prefide redditum ordinariorū huius Do- minij Mediolanensis, & ab illaſtri Dom. Octavianō eius fratre, pro eorum controverſijs definiendis, uno in capite eorum laudi, pronunciarunt, & declararunt, dictum Dom. Octavianum eſſe creditorem di- cti Dom. Dominici de ſcutis decem ſeptem millibus, & ducentum, cumq; condenmarunt ad eorum ſolu- tionem, prout in ſtra, videlicet. Quod pro executio- ne dicti laudi, ſeu ſententiæ vendetur domus di- cti Dom. Dominici ſita in ciuitate Mediolani; cuius preium peruenire deberet in dictum Dom. Octavianum ad computum ſui crediti. Pro residui au- tem ſatisfactione ipſe Dom. Dominicus deberet ven- dere, ſeu in ſolutum dare eidem Domino Octavianano ſoſ redditus, ſuper Datio draparia Cremonæ, qui cal- culati ad rationem ſeptem pro centenario ſingulo quoque anno explerent ſequendum capitalis, eius in quo ipſe Dom. Octavianus remaneret creditor, exa- Et p̄ preio dicti domus, cum obligatione tamen ei- dem Dom. Dominico iniungenda de redimendo in- tra quinquennium dictum annum redditum in ſolu- tum datum, cuius redempcio non facta, & elap- ſo dicto tempore, teneretur erga dictum Do. Octavianum ad intereffe cambiorū, & recambiorū, ſecondum curſum nundinarum de Lugduno, ſeu Be- Zenzo pro Genua, vel Mediolano pro tota illa ſumma, pro qua facta fuifet dicta in ſolutū datio. Que quidem fuit deinde facta à dicto Do. Dominico pro ſumma annui redditus aureorum ſeptem centum, & quatuordecim. Pactumq; etiam fuit, quod di- cti Do. Dominici teneretur intra quinquennium redimere dictum datium; & eo non redimente in- tra dictum tempus, teneretur ad intereffe cambiorū, & recambiorū ſecondum curſum nundinarum Lugduni, vel Bezenzoni. Pactum quoque fuit, quod ſi quis alius quam ipſe Dom. Dominicus quan- docunque redimeret dictum Datium, quod ipſe Do- minus Dominicus teneretur curare, & re ipsa ef- ficeret, quod pecunia perueniret ad ipsum Domi- num Octavianum. Quod quidem promiſſum fuit ſub ſpeciali hypotheca p̄dicti Datij in ſolutum dati.

Nunc de duobus dubitari contingit.

Primò, an dicta in ſolutum datio fuerit vera, vel potius ficta, & ſimulata: atque ita pignus & hy- potheca?

Secundo, admisso, dictam in ſolutum dationem fuifet fictam, & ſimulatam, an confecta fuerit in fraudem vſurarum?

Liber Duodecimus.

DE prima proposita dubitatione ſentio, (vt paucis dicam) cum praſtantis. Iurisconf. Dom. Capriata, qui doct̄, & acutē reſpon- dit, hunc contrac- tum fuifet ſicutum, & li- mulatum, nem̄ pignus, & hypothecam, non autem contrac- tum verum in ſolutum dationis. Hæc veritas multis facilē demonstrari poſſet, vno prius p̄misso, contrac- tum ſicutos, & ſimulatos t̄ probari poſſe ſolis co- iecturis, & p̄aſumptionibus; cum aliqui ſint diffi- cilis probationis ob cauetas, quas contrahentes ſolent a- dihibere; ſicuti ex aliorum ſententia ſcripsi in commen- tarij de p̄aſumptionibus, lib. 3. p̄aſumption. 122. nu- me. 5. & alibi. Hoc poſto, exiſtimo multas adeffe hoc in caſu coniecturas ſicuti, ſimilatique huius con- trac- tum; ſicuti commemorauit & Dom. Capriata pri- muſ consulens, cuius conſiderationes aliquibus com- probabo.

Prima itaque coniectura eſt; que deſumitur ex eo, quod arbitri iudicarunt, & contrahentes ipſi conſir- runt; quod Dom. Dominicus teneretur, & cogi poſſet ab ipſo Dom. Octavianō redimere dictum annum redditum in ſolutum datum intra quinquennium: qua redemptione non facta, teneretur ipſe Dominus Do- minicus erga dictum Dominum Octavianum ad in- tereffe cambiorū, & recambiorū, &c. Hæc ſane obligatio maniſtē ostendit, Dominum Octavianum voluisse cogere ipſum Dom. Dominicū ad redimen- dum dictum redditum, quod repugnat in ſolutum da- tionis t̄ quæ non diſſert à venditione. I. ſi pradi- um. C. de euictionibus, & tradunt à me relati in dicta p̄aſumption. 122. nume. 42. & accedit in ſpecie Craueta in confi. 327. num. 7. lib. 3. Venditionis t̄ autem natura eſt, vt emptor ita rei dominus efficiatur, ne valeat coge- re venditorem ad reemendum: cum nec emere, nec vendere cogi quis poſſit. I. in uitum. C. de contra- han- emptio. & l. nec emere. C. de iure delibet. & vtroque in loco doctores ſcribunt. Conuenit quidem hæc obli- gatio, & conuentio contraſti pignoris, & hypothe- ca, cuius natura non repugnat, ſi agatur, quod debi- tor cogi poſſit redimere intra certum tempus. Nam certum eſt, quod poſquam cefſit dies ſolutionis debi- tori, pro quo conſtitutum fuit pignus, vel hypotheca, co- gi poſſet debitor t̄ ſoluere, & conſequenter luere pi- gnus. Et ad rem hanc pertinet quod tradit Hoffien. in ſumma, titu. de vſuris. §. qualiter contrac- tum vſuris detegatur. versi. item ſi pacta claudicant, dum in- quid malam eſſe p̄aſumptionem aduersus credito- rem, qui voluit, quod ſua in potestate eſſet, reſcindi, vel non reſcindi contrac- tum. Et Hoffien ſecu- tus eſt Cappola, in tract. de ſimulatione contrac- tum, in vndecima p̄aſumptione, & ſi illum corrupto loco allegat. & idem ego ipſe ſcripsi in p̄icitatis commen- tarij de p̄aſumptionibus, lib. 3. p̄aſumption. 122. numero 72.

Seconda eſt coniectura, quæ colligitur ex clauſulis, & pactis t̄ in ſolitis; ſicuti ſcripsi in dicta p̄aſumptione.

122. numero 67. ex ſententia Baldi, Angeli, Alexandri, & aliorum quāplurium, quibus accedunt alii conmemorati à Craueta in confi. 585. numero de- cimotertio, lib. 3. & in confi. 979. nume. 3. lib. quinto. Porro in caſu, de quo agitur, nem̄ pignus in ſolutum dationis adeſt clauſula laudi, & conuentio in ſolita, ac na- tura ipſius ſolutum dationis omnino repugnat; nem̄ pignus, quod ſi intra quinquennium. D. Dominicus non

C c 3 redi-